

نوع چهارم:

چنانکه گفتیم در این قسم افراد، با خریدن یک سهم مشاع از یک شیء، مالک آن می‌شوند ولی در ضمن بیع، شرط کرده‌اند که بعد از مالکیت، بین همه‌ی مالک‌های مشاع قرعه‌کشی صورت پذیرد و شیء به یک نفر تعلق بگیرد.

در این نوع مال اولیه، در مقابل سهم مشاع از آن شیء است.

ما می‌گوییم:

۱. این نوع در بیان مرحوم حلی مورد اشاره قرار گرفته بود
۲. مطابق برخی از تصویرها در بحث «استقسام ازلام»، آنچه در استقسام به ازلام صورت می‌گرفت دقیقاً همین نوع بود
۳. اما اگر بین این نوع و استقسام ازلام فرق گذاشتیم، به نظر می‌رسد، می‌توان با تنقیح مناط از ادله حرمت شرط بندی، به تحریم این نوع نیز قائل شد.

نوع پنجم:

در این قسم افراد جنس خاصی (مثلاً لباس یا وسائل منزل) را از یک شرکت (یا فرد) می‌خرند ولی او متعهد می‌شود (یا وعده می‌دهد) که بین خریداران قرعه‌کشی کند و به برنده جایزه ای بدهد.

در این نوع، مال اولیه مقابل جنس خریداری شده قرار گرفته است ولی فروشنده متعهد شده است (یا شرط ضمن عقد کرده است) که بین خریداران قرعه‌کشی کرده و به برنده جایزه ای بدهد.

ما می‌گوییم: دلیل بر حرمت این قسم در دست نیست.

مسئله چهارم: بازی با دستگاه‌های قمار چه حکمی دارد؟

پاسخ: اگر بر این کار قمار صدق می‌کند این کار حرام است.

توجه شود که صدق قمار بر این نوع از بازی‌ها، به این جهت است که همه بازی‌کنندگان پولی را قرار می‌دهند و اگرچه مستقیماً با هم بازی نمی‌کنند ولی برنده از مجموعه پول‌های اخذ شده، سهمی را می‌برد. پس بر این کار «لعب مع الرهان» صدق می‌کند.

مسئله پنجم: بازی با دستگاه‌هایی که برای قمار نیست و وسیله بازی است ولی به برنده آن جایزه ای تعلق می‌گیرد، چه حکمی دارد؟

بازی با این دستگاه‌ها چند نوع است، گاهی نفس بازی با این دستگاه‌ها، امری عقلائی و دارای جذابیت است ولی برای تشویق بیشتر افراد - که باعث خرید بلیط و شرکت در مسابقه می‌شود - جایزه‌ای هم مقرر می‌شود. در

این صورت خرید بلیط برای شرکت در مسابقه است و صدق قمار بر آن نمی شود، ولی اگر خرید بلیط صرفاً برای شرکت در قرعه کشی است، این قمار و شرط بندی است.

مسئله ششم: دایر کردن قمارخانه چه حکمی دارد؟

پاسخ: کسی که جایی را به این اختصاص می دهد که گروهی در آن قمار کنند، چه آنکه سهمی از پول های اخذ شده را به خود اختصاص دهد (و آن را مالک شود) و چه آنکه از هر کس که وارد آنجا می شود وجهی را دریافت کند (بدون اینکه این پول، همان وجهی باشد که وارد قمار می شود)، کارش حرام است و باعث مالکیت نسبت به وجه دریافتی نمی شود.

دلیل عمده در این باره، ادله تحریم اعانه بر اثم است و می توان به روایت تحف العقول هم برای فساد این عمل استشهاد کرد. اصف الی ذلک که می توان از حکم امثال قیادت، دیانت، نیز چنین استفاده کرد که هر نوع کمک به محرّمات الهی، از دیدگاه شارع حرام است.

مسئله هفتم: اگر کسی خانه ای (یا زمینی را) به کسی اجاره می دهد و او آنجا را به قمارخانه تبدیل می کند، حکم این اجاره چیست؟

پاسخ: اگر اجاره دهنده، می داند که چنین عملی در آنجا واقع خواهد شد، ظاهراً می توان کار او را اعانه بر اثم دانست و آن را حرام برشمرد. اما بطلان اجاره محل تأمل است و وابسته به مبنای اتخاذ شده در مسئله «نهی در معاملات» است.

توجه شود که ما در مباحث سال چهارم فقه^۱ گفتیم که «اجاره بر حرام» حرام است ولی این سخن در ما نحن فیه جاری نیست، چرا که آنجا سخن درباره صورتی است که کسی خود را برای فعل حرام، اجاره دهد (مثل اینکه کسی اجیر شود که از طرف دیگری قمار کند) ولی بحث ما در اجاره اعیان است.

مسئله هشتم: ساختن آلات قمار چه حکمی دارد؟

پاسخ: چنانکه گفتیم، «آلت قمار» در حرمت قمار مدخلیت ندارد ولی اگر وسیله ای به طور متعارف در قمار استعمال می شود، به حکم روایت تحف العقول، می توان ساختن آن را حرام دانست. اما صحت یا فساد فروش این آلات، مبتنی بر مبنای اتخاذ شده در مسئله «بیع ما یجیء منه الفساد محضاً» است.

مسئله نهم: کار کردن در قمارخانه چه حکمی دارد؟

پاسخ: انجام عمل در قمارخانه، اگر عرفاً اعانه بر اثم باشد، حرام است همچنین اگر پولی که در ازای عمل به او داده می شود، از مال حاصل از قمار باشد، به ملکیت اجیر در نمی آید، ولی اگر از پول دیگر باشد و یا عقد اجاره به صورت کلی در ذمه بسته شده است، اجاره صحیح است.

۱. در ستامه سال چهارم، ص ۱-۱۲